

Леоненко Т.Є., заступник завідувача кафедри кримінального процесу та криміналістики Інституту права імені Володимира Сташиса Класичного приватного університету, кандидат юридичних наук, доцент

ЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ЯК НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ ЗНАТЬ У ДОСЛІДЖЕННІ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЩО ВЧИНИВ ЗЛОЧИН НА РЕЛІГІЙНОМУ ҐРУНТІ

Злочин – одне з крайніх проявів людського зла. За ним завжди стоїть конкретна особа, член суспільства, який значною мірою є віддзеркаленням його вад і пороків [1, с. 139].

В кримінальному праві „суб'єкт злочину” містить у собі лише дві властивості особистості (певний вік і осудність), які поряд з ознаками, іншими елементами складу злочину, виконують функцію необхідної і достатньої підстави для притягнення особи до кримінальної відповідальності. Отже, поняття «особа злочинця» за охопленням має займати проміжне місце між поняттям людської особистості і поняттям суб'єкта злочину. Кримінальне право досліджує в основному саму особистість, тобто конкретні властивості злочинця, які включені до складу злочину, а також соціальні, соціально-демографічні, соціально-психологічні, моральні та інші характеристики деліквента, необхідні саме для індивідуалізації кримінального покарання.

Інше місце при характеристиці „особи злочинця” займає кримінологія, для якої об'єктом вивчення є не тільки власне особистість, а й чинники соціального середовища, під впливом яких сформувалися антигромадські погляди і прагнення особи, що привели до вчинення нею злочину на релігійному ґрунті.

Юридична психологія, у свою чергу, відображає особливості духовної сутності особистості, які містять внутрішні причини суспільної небезпеки особи.

Тобто, до психологічної структури особи злочинця, що вчинила злочин на релігійному ґрунті, можна віднести: властивості мотиваційної сфери (потреби, інтереси, стійкі мотиви тощо); властивості ціннісно-нормативної сфери (погляди, переконання, ціннісні орієнтації, установки, позиції особистості тощо); інтелектуальні властивості (рівень розумового розвитку, особливості мислення тощо); властивості, що відображають досвід, значущий у злочинній поведінці (знання, вміння, навички, здібності); емоційні, вольові властивості, темперамент.

Таким чином, юридична психологія відповідає на питання: чому злочин вчинений саме цією особою і чому цією особою вчинений саме цей злочин? [2, с. 301]. Тому, не можна не погодитись з думкою Ю.М. Антоняна [3, с. 43], А.І. Долгової [4, с. 79] та інших вчених, які вважають, що при дослідженні і поясненні причин, механізму й змісту злочинної поведінки необхідно вивчення не тільки кримінально-правових, а й соціально-демографічних, психологічних та інших особливостей осіб, які вчинили злочини.

Вважається, що в розгляді цього питання слід спиратися на співвідношення кримінально-правового поняття злочину, кримінологічного поняття злочинної поведінки та психологічних причин злочинної поведінки. Психологічний аналіз формування злочинної поведінки передбачає розкриття походження злочинної поведінки, формування її складових. В даному випадку на передній план висуваються питання: чому вчиняється злочин, що призвело людину до вчинення злочину, яким є той внутрішній психічний зміст, який зовнішньо проявився в злочинній поведінці? [2, с. 323].

Так, і кримінальне право, і кримінологія, і юридична психологія характеризують одне й те саме явище – злочин, що вчинений на релігійному ґрунті. Проте, очевидно, що вони

якісно й кількісно різняться в юридико-психологічній характеристиці як самого злочину, так і в оцінці особливостей злочинця, о вчинив злочин на релігійному ґрунті.

Та, незважаючи на наявні відмінності кримінальне право, кримінологія та юридична психологія вирішують загальну задачу. Це завдання – боротьба зі злочинністю.

Тому правильніше не розривати ці напрями вивчення особи злочинця, а виходити з існування різних, але взаємопов'язаних аспектів єдиної проблеми особи злочинця, що вчинила злочин на релігійному ґрунті.

Список використаних джерел

1. Герцензон А.А. Уголовное право и социология./ А.А. Герцензон - М.: Юридическая литература, 1970. - С. 139., 286с.
2. Еникеев М.И. Основы общей и юридической психологии: Учебник для вузов // М.И. Еникеев. – М.: Юрист, 1996. – С. 301-323, 631с.
3. Антонян Ю.М. Изучение личности преступника. Учебное пособие // Ю.М. Антонян. - М.: ВНИИ МВД СССР, 1982. - С. 43.
4. Долгова А.И. Изучение личности преступника// Советское государство и право. - 1978. - № 6. - С. 79.

Мамчин П.І., заступник голови
Шевченківського районного суду
м. Чернівці

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ СПРАВЕДЛИВОСТІ: СОКРАТИЧНИЙ ПІДХІД

Показовим у філософії Сократа є те, що найбільшу цінність буття, як соціуму загалом, так і окремого індивіда зокрема, мислитель намагався сформувати крізь призму такого загально соціального феномена, як справедливість.